

Libris.RO

Respect pentru oameni și cărți

CRISTINA ANDONE

Plec

ROMAN CU PUBLICITARI,
MĂGAR ȘI UMBRE

 UNIVERS

În memoria publicitarilor care au plecat pentru totdeauna

*Ce o să faci după ce termini cu publicitatea? – Imagoo
O să mă culc și o să dorm mult. – Pilu*

• Ines Staicu, Senior Account Director, a murit vineri, 5 septembrie 2014, la vârsta de 54 de ani. Avea niște ochi aurii și un zâmbet frumos. Îi plăcea marea.

• Dan Moldovan (Pilu), Director de Creație, a murit marți, 20 noiembrie 2007, la vârsta de 35 de ani. Om de cuvânt, calm și bun. Cumva copilăros. Pasionat de hochei. Incredibil de rezistent la frig, poate și pentru că se născuse la Miercurea Ciuc.

• Emil Cioancă (Moshu/Emilos), Director de Creație, a murit luni, 9 iunie 2014, la vârsta de 53 de ani. Sfătos, împăcat, fumător-visător. De fiecare Mărțișor le aducea Kinder Eggs tuturor fetelor din agenție. Pe birou avea o colecție de jucării și gume de șters în ediții limitate.

• Răzvan Giurcăneanu (Giurcă), producător audio/video, a murit duminică, 1 august 2016, la vârsta de 52 de ani. Spirit liber, probabil ultimul hippie al publicității de la noi, a devenit ciocolatier după ce a descoperit rețetele vechi și mulajele folosite de bunicul lui la Iași în perioada interbelică.

Pace cartierului!

Cuprins

PARTEA I

CU PATRUZECI DE ZILE ÎNAINTE

1. Marta și scările 17
2. Vera la capătul fericirii 33
3. Spune-mi Felix 51

PARTEA A II-A

CELE PATRUZECI DE ZILE ALE SUFLETULUI ȘI O MÂNĂ DE FÂN

4. Debarcarea 67
5. Marta râse 79
6. Casa măgărușului 97
7. O să mori 117
8. Cu coadă, fără coadă 129
9. Autobiografie 138
10. Podbal, mentă, tu 153
11. Ziua Victoriei 169

PARTEA A III-A

DUPĂ PATRUZECI DE ZILE

12. A greși e femeiesc 179
 13. Încheierea sezonului de vânătoare 192
 14. Lasă-mă să visez 207
 15. Sfârșitul după Marta 224
 16. Nu am uitat de povestea ta 226
- ANEXA 1. Cinci e-mailuri de adio din colecția Martei 230
ANEXA 2. Expresii frumoase colecționate de Marta 232

PERSONAJE

Tu

Viața în publicitate e o capră¹. Sprintară pentru străini. Nesătulă pentru proprietar. Mai întâi, Vârsta Inocenței, când trăiești printre majuscule, îți divinizezi Directorul de Creație, vibrezi în preajma oricărui Marketing Guru și visezi să ajungi la Cannes măcar pentru ceremonia de închidere. Apoi anii înțelepți, în care știi totul: tipicul clienților, riturile de trecere, sfintele festivaluri. Zilele nesfârșite când adaugi culoare, umbră și perspectivă poveștii tale de adio cu fiecare premiu ratat, cu fiecare foaie de timp pierdut. Orele glorioase în care trebuie să arăți aspirațional, un cuvânt greșit pentru orice corector automat, dar atât de familiar pentru breasla din care faci parte. *Aspirațional*. A te livra în doze mici și autoironice. A părăsi agenția cu inteligența și umorul pe care reclamele tale nu le-au avut niciodată.

A arhiva restul ca repetiție sau ezitare.

¹ Prima pagină din *Povești de adio* de Vera Trotsky.

David

Dintre toți cei care au trecut prin labirintul mișcător al publicității, un om ar merita premiul pentru cel mai spectaculos *exit*. David Trotsky, guru și părinte fondator, a murit pe 1 aprilie. La 0:07 dimineața, era deja un brand etern, desprins din cochilia unui produs expirat. Treisprezece ore mai târziu, o mână invizibilă, posibil a secretarei, expedia o invitație la o călătorie de patruzeci de zile, cu toate cheltuielile acoperite. *Fiecare trebuie să se întoarcă de unde a plecat. Sufletul meu. Și măgarul Krasna*, spunea e-mailul trimis cu variațiuni către patru oameni din Arca lui David.

Marta

– Bun așa. Deci bătrânul Trotsky vrea să scape de măgar. Și acum noi trebuie să rezolvăm trebușoara sub pretextul unui pelerinaj degeaba. Tipic. Mort sau viu, orice șef e la fel...

Marta Coman, secretară, era cât pe ce să sune la Mishu când a observat un nume care ar fi trebuit scris cu praf de stele: *Cannes*. Cu doar șase litere, invitația de a însoți sufletul unui guru mort căpătase strălucirea unei luni de miere.

Vera

Când pășești pe nisipuri mișcătoare, trebuie să stai nemișcată. Sau să zbori. Acesta este butonul tău de autopropulsie. Cu dragoste, David.

Pe 1 aprilie, în jurul prânzului, Vera Trotsky își contempla imaginea reflectată de ecranul negru al computerului. *Stai nemișcată. Mergi cu pași mici. Zâmbeste* – era sfatul pe care îl primise cel mai des, după divorțul-fulger de acum nouă luni. *Și până la urmă unde se duc cocorii când se duc?* întrebuse Vera când avea trei ani. Acum avea treizeci și trei și ar fi pus aceeași întrebare, dar despre bărbați. În fața ei, în loc de răspuns, se găsea invitația la un pelerinaj de patruzeci de zile cu un măgar și un titan al publicității, în noua sa condiție de amintire iconică. Plus trei prieteni din agenție, la fel de diferiți precum cărțile lor de vizită: o secretară, un director de creație și un IT-ist. Bătrânul Trotsky abia dacă îi văzuse în ultimii ani, de când se retrăsese în Franța, la castelul Vartemy. Iar acum îi invita la un periplu suprarealist de rămas-bun.

Un gest narcisist din partea unui unchi bizar? O farsă finală regizată de maestrul absolut al disimulării? O glumă complicată care se va sfârși cu o petrecere pe 9 mai, cu un David Trotsky perfect sănătos? Foarte posibil.

Dar mai ales singura ei șansă de a se desprinde de o poveste care nu voia să moară.

Dimuleanu

Pe mama ta am trimis-o la moarte de Ziua Victoriei.

Pentru Felix Dimuleanu, acest rând avea efectul hipnotic al unui cântec de leagăn. Și-ar fi dorit să aibă întipărită pe rețină o fotografie care să însoțească textul, un fel de logo lângă sloganul de semnătură. Însă, din stocul de imagini gratuite ale memoriei, nici una nu avea chipul mamei sale.

Pe mama ta am trimis-o la moarte de Ziua Victoriei, așa începea e-mailul pe care Directorul de Creație al agenției Arca lui David îl deschise în prima zi de aprilie, după ce terminase turul virtual pentru o nouă echipă. *Am fost închis pentru vina de a fi condus o camionetă fără acte, dar cu număr par, într-o duminică în care doar cei fără pereche aveau permisiunea să folosească drumurile comuniste ale României. Sau poate pentru că m-am ușurat într-un șanț cu măcăcini în timp ce o coloană oficială trecea lin prin spatele meu, luând curba spre Neptun. Am fost eliberat după trei zile, datorită unui nume care suna important chiar și pentru cele mai afone urechi revoluționare. A trebuit să-mi las aparatul Leica și ultima fotografie a mamei tale la postul de miliție. Mi-am promis că voi reveni într-o zi. Poate cu tine. Nu am făcut-o niciodată.*

Mishu

Primul lucru pe care îl făcu Mishu după ce citi ultimul mesaj al lui David Trotsky fu să caute pe Google numele de Krasna. Însemna *Frumusețe*. Patruzeci de zile de la Cannes la Château de Vartemy, cu un popas în Provence și apoi în Dobrogea, asta suna înspăimântător de irrelevant. Dar Frumusețea schimbă totul. Omul invizibil de la IT avea în sfârșit o misiune, una reală. Așa că Mishu lăsă deoparte animația la care lucra și începu să caute informații despre cum să îngrijești un măgar.

PARTEA I

Cu patruzeci de zile înainte

După zece ani, viața de publicitar e o lungă după-amiază. Dimineți pe pilot automat. Prânzuri cu rezonanță de eliberare condiționată. Nopti superficiale, luminate de respirația portocalie a orașului. Cu fiecare pas, umbra îți devine mai transparentă. Cu fiecare zâmbet, viitorul tău în agenție devine o cană cu ceai. Același gust, înghițitură după înghițitură. Apoi e gata.

Nu căuta alt lichid fierbinte. E timpul să arunci cana.

(VERA TROTSKY, Strategic Planner,
Arca lui David/AD&Trotsky)

CAPITOLUL 1

Marta și scările

Savoir quitter, zise Dimuleanu și făcu o pauză.

Marta nu avea încredere în cuvintele franțuzești. Erau aproape întotdeauna un semn de depresie sau de prețuri exagerate. *Suprême de pamplemousse*. Nimic suprem și aproape nici o urmă de grepfrut. Câteva felii amare, tăiate transparent. *Vols-au-vent*. Nu tu zbor, nu tu vânt. Niște pa-teuri. Scumpe. *Madeleine*. Șefa sofisticată a Martei, fără pic de sânge francez în venele-i subțiri. Însă având aceeași zi de naștere, același scris, aceeași zodie ca Marta. Doar cu ascen-dente diferite, ceea ce ar explica deosebirea dintre PA și MD, adică dintre Personal Assistant și Managing Director. Sau, mai simplu, dintre Capră de lemn și Maimuță de foc.

Marta luă o gură de ceai și se rugă ca entuziasmul lui Dimuleanu pentru cuvinte complicate să sece în curând. Aburul dulce îi încălzi fața timp de câteva secunde, lă-sând-o apoi jilavă.

– Numesc mut orice nume fără renume. Orice carte de vizită fără o poveste de viață. Orice adio fără mesaj. Nu-i musai să fii deștept ca să dai bună ziua. Dar trebuie să fii cu adevărat *bun* ca să-ți iei rămas-*bun*, zise Dimuleanu.

Respect p Marta auzise această predică a directorului său de creație mai des decât teoria Doamnei despre salată. Nu avea nevoie decât de trei cuvinte pentru a-și derula în minte întreaga poezie despre agenție, frunze, uleiuri și semințe.

Zece minute mai târziu și zece metri mai sus, într-un birou îngust, fost seif, Marta pregătea ultimele cartonașe de mulțumire pentru partenerii de afaceri ai Doamnei. Își înmuie pensula în călimara *Vibrant Noir*. Apoi caligrafie semnătura lui Madeleine cu o mișcare rotundă. La început un *M* ascuțit, dur și arogant. Apoi *e*-ul de final, feminin în curbele și tristețile sale, ca un oftat. Totul e Yin și Yang. Marta inspiră și expiră adânc. Era bucuroasă că se hotărâse să ia lecții de Tae Bo.

Ca un făcut, anul acesta scrisorile de mulțumire aveau drept concept *liniște japoneză*. Echilibru, optimism, minimalism. *Dragilor, am nevoie de o sută de variațiuni pe aceeași temă: grațitudine. Doar trei rânduri, elegante și obscure ca un haiku. Clienții ne plătesc cât timp ne invidiază. Altfel, se mută la altă agenție. Haideți să-i surprindem încă o dată! Până la urmă, e ziua mea. Mulțumesc, Madeleine.*

Marta își verifică manichiura, apoi textul pregătit de fetele de la PR: gra-ti-tu-di-ne. Mai erau douăsprezece mesaje de scris până mâine după-amiază. Mai precis, de pictat în manieră *sumi-e*, întrucât era lipsit de eleganță să trimiți cuiva o scrisoare personală ca un raport printat în Times New Roman.

Mâine va fi un potop de cadouri. Un munte de flori. O peluză de felicitări scrise de mână. Toate pentru Madeleine Conta, MD, Arca lui David/AD&Trosky. Două sau trei

variante palide de *Hei, Marta, la mulți ani și ție de la clienți mai vechi*. Maică-sa o va suna la birou cu același *Un an liniștit, draga mea, și poate un bărbat bun*. De data aceasta, nu va mai protesta. În al 39-lea an de viață, Marta va fi zen.

Cu această hotărâre, semnă încă o scrisoare de mulțumire și stinse lumina.

Ziua ei începu bine. Toate semnele de pământ erau aliniat cu Mercur în opoziție și Jupiter în triunghiul norocului. Marta primea horoscopul prin SMS direct de la Învățător în fiecare dimineață la ora șase, înainte de a face un duș – lung sau scurt, în funcție de predicție. Urma să fie o vineri calmă, așa că se răsfață sub apă zece minute, își ură la mulți ani, se dădu cu cremă pe brațe și își aplică pe unghii o oja protectoare.

La birou, la 9 fix, Marta găsi 39 de garoafe albe pe tastatură. De la Mishu. *Mai târziu*, își zise, amânând momentul când avea să coboare scările către camera din pivniță unde își va bea cafeaua, va trage draperiile și va citi e-mailurile private ale conducerii.

Apă, paie și bătaie! Iar acum un nou e-mail. Mishu crease acea alertă muzicală ca dar de bun-venit în prima săptămână a Martei în agenție. Ani la rând aceasta răsese de fiecare dată când primea mesaje, mai ales de la Doamna. Apoi râsul încetase, dar melodia rămăsese, inutilă ca imnul unei țări desființate. După ce citi ultimele zece e-mailuri, Marta puse o cană cu ceai fierbinte lângă tastatură, în loc de cartonașul *Sunt în preajmă*, lăsă ușa întredeschisă și se îndreptă către fosta scară a servitorilor.

– Ce vrei ca aperitiv: mailul în care Matei se milogeste pentru un bonus? Sau flirtul dintre noua față de la PR și Nato de la DTP? o întrebă Mishu pe Marta câteva minute mai târziu, în biroul de IT din pivniță. Lasă, să trecem la felul principal... E nou-nouț, nici n-am apucat să i-l arăt bătrânului Trotsky.

Apoi Mishu introduse o parolă și intră, cum numai el știa, în computerul lui Madeleine. Acolo, în outbox, se găsea un e-mail care suna cunoscut. Marta se concentrează o clipă, apoi își aminti. *Doamnă la oglindă venețiană, cadru erotic însoțit de comentarii, pentru uzul șefului suprem din regiune*, zisese Dimuleanu acum doi ani, în același birou din pivniță. Marta oftă și luă o înghițitură mică de ceai. Așa era Mishu, se bucura de fiecare zi și de fiecare e-mail, uitându-le complet pe cele de dinainte.

– Știi textul. Doamna i-a mai trimis acum câțiva ani unui țar din media. E evident obsedată de acea *oglină din vremea ciumei*, zise Marta, folosind o altă etichetă de-a lui Dimuleanu pe post de extincător.

Norul de dorință care plutise în aer cât timp Mishu citise e-mailul erotic se sparse ca o *piñata* fără bomboane. Marta profită de ocazie și plecă să termine cafeaua de dimineață a Doamnei. *Toamnă Topită* – boabe de moca, lauri, miere. Între timp, Mishu urma să trimită e-mailul către fostul lor șef, așa cum le era înțelegerea: nimic nu se mișca în Arcă fără ca părintele fondator să știe.

În biroul lui din pivnița agenției, băiatul bun de la IT era de fapt un luptător din Rezistență, își spuse Marta urcând scările, acum perfect uscate și fără parfum. De

partea cealaltă și-l închipui pe bătrânul David Trotsky, înveșmântat într-un halat, citind, în castelul lui normand, e-mailul erotic al unei femei căreia nu avusese încredere să-i lase cârma. Va blestema Bursa și mai ales anul 2000, când se hotărâse să-și listeze Arca printre companiile care vând petrol, cereale, sârme sau idei. Apoi îi va cere secretarei Floriola să tragă perdelele și să aprindă focul. În bibliotecă va fi liniște pentru câteva momente, cât timp Trotsky se va agita în fața computerului, în căutarea unor emoticoane zâmbitoare. Nu va reuși. Atunci Floriola se va întoarce pentru a selecta, la întâmplare, un cerc galben, de obicei cu o pălărie de *La mulți ani*. Trei secunde mai târziu, Mishu va primi drept mulțumire un e-mail fără titlu, fără text, însă cu o semnătură elegantă sub un emoticon greșit.

La birou, Marta îl găsi pe Dimuleanu moțând în fotoliul ei în formă de scoică. Arăta mai mătăhălos ca de obicei, așa cum stătea înghesuit în micul receptacul sidefiu, cu bocancii de armată pe masă și cu mâna stângă aproape atingând podeaua. Era ora zece fix. Alerta primită chiar atunci o avertizase că Gemenii s-ar putea confrunta cu o problemă viscerală. *Încurcătura de mațe*, tradusese Google, la cerere.

– Ascultă, Felix, ar trebui să schimbi ceva în felul în care te îngrijești! Cu sănătatea nu te joci! zise Marta răspicat, așezându-se în fața biroului.

– Te referi la ceva cu adevărat important, ceva îndrăzneț și radical, cum ar fi... să fac un duș? întrebă agale Dimuleanu, deschizând un ochi.